

**OPETUSHALLITUKSEN TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA
VUOSILLE 2006 - 2009**

21.10.2004

**Toiminta- ja taloussuunnitelma tullaan päivittämään vuoden 2005 alussa
vastaamaan viraston uutta strategiaa.**

Opetushallituksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2006 – 2009

Toiminta- ja taloussuunnitelma kattaa vuodet 2006 – 2009. Johtoryhmä on määritellyt strategiset sekä henkilöstöä ja taloutta koskevat peruslinjaukset:

- Yhteinen tekeminen ja voimavarat suunnataan asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.
- Työn määrän ja käytettävissä olevien resurssien välillä on tasapaino.
- Henkilöstön osaamista ja asiantuntemusta kehitetään.
- Fyysinen toimintaympäristö muutetaan tukemaan toiminnan kehittämistä.
- Viraston käyttöön osoitetut resurssit kohdennetaan tukemaan Opetushallituksen strategisten tavoitteiden toteuttamista.
- Kustannusvastaavuuden periaate toteutetaan täysimittaisesti siten, että toiminnan ja hankkeitten kustannuksissa ja rahoituksessa otetaan huomioon kaikki kustannukset, myös yleiskulut,

Strategiset tavoitteet

Toiminnan rungon muodostavat Tehtävä 2010 mukaiset yhdeksän tulossopimuksessa 2003 – 2005 mainittua strategista vaikuttavuustavoitetta. Strategiaprosessin valmistuttua alkuvuodesta 2005 on tarpeen tarkastella toiminta- ja taloussuunnitelma uudelleen.

- Korkealaatuisten ja yhtenäisten koulutuspalvelujen turvaamisen Syrjäytymisriskin pienentäminen
- Ammatillisesti pätevien työntekijöiden saatavuuden edistäminen
- Maahanmuuttajien kotouttamisen tukeminen koulutuksen keinoin
- Koulujen ja oppilaitosten henkilöstön kehittäminen
- Opetustoimialan tavoitteita tukeva tiedonhallinta, koulutustiedotus ja tutkimustoiminta
- Opetushallituksen tehtäväksi annettujen ja muiden toimialaa palvelevien kansainvälisten tehtävien tehokas hoitaminen koulutuspolitiikkaa tukevalla tavalla
- Toimialan ja opetusministeriön toimeksi antamien muiden palvelujen tehokas järjestäminen,
- Oppimisympäristön laadun parantaminen ja
- Opetusjärjestelyjen ja menetelmien monipuolistaminen.

Asiakkuus

Koulutuksen järjestäjien asema Opetushallituksen kehittämistoimien sekä arviointi- ja muiden palvelujen käyttäjinä ja välittäjinä on merkittävä. Tämä edellyttää viraston kehittämis- ja muiden palveluiden muokkaamista koulutuksen järjestäjien tarpeiden mukaisiksi.

Koulutuksen järjestäjät ovat useimmiten vastuussa monista koulutusmuodoista ja -asteista. Siksi Opetushallituksen tieto- ja muiden palveluiden kehittäminen asiakkaiden tarpeiden mukaisesti edellyttää viraston organisaatorajat ylittävää toimintaa. Koulutuksen järjestäjien ohella koulut, rehtorit ja opettajat ovat edelleen Opetushallituksen avainasiakasryhmiä.

1. KOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN

Opetushallituksen kansallisena tehtävänä on esi- ja perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmien sekä näyttötutkintojen perusteiden valmistelu ja ajan tasalla pitäminen. Ilta- ja aamupäivätoiminta on osa tätä työtä. Virasto tukee ja seuraa alueellista, paikallis- ja koulutason opetussuunnitelmien valmistelua. Muussa kehittämistoiminnassa keskitytään:

- ongelmien varhaiseen puuttumiseen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn,
- koulutusmuotojen välisen alueellisen yhteistyön lisäämiseen,
- maahanmuuttajakoulutuksen sekä oppilaan- ja opinto-ohjauksen tehostamiseen,
- kestävän kehityksen ja yrittäjyyden edistämiseen,
- näyttöjärjestelmän, aikuisten näyttötutkintojen ja työssä oppimisen kehittämiseen ja vakiinnuttamiseen ja
- työelämä- ja muihin yhteiskuntayhteyksien hyödyntämiseen,
- opetusjärjestelyjen ja menetelmien monipuolistaminen,
- koulutuksen aste- ja alakohtaiseen kehittämiseen ja
- romaanilasten ja –nuorten perusopetuksen kehittämiseen.

Työllisyysasteen kasvattamistavoite edellyttää, että myös Opetushallitus pyrkii kehittämis- ja muussa toiminnassaan koulutusjärjestelmän tehokkuuteen ja koulutusmahdollisuuksien parantamiseen

- keskimääräisen koulutuksesta valmistumisiän alentamiseen,
- tutkintojen suorittamisaikojen nopeuttamiseen,
- keskeyttämisten vähentämiseen,
- koulutustakuun ja nuorten osallisuuden kehittämiseen ja
- ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden vahvistamiseen.

2. KOULUTUKSEN TULOKSELLISUUDEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Opetushallitus seuraa opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden mukaisten oppimis- ja osaamistavoitteiden saavuttamista sekä kerää kehityksestä trenditietoa. Oppimistulosten arviointi tehdään säännöllisesti peruskoulun nivelkohdissa ja päättövaiheessa. Muita arviointeja tehdään toimeksiantojen mukaisesti. Arviointi- ja tutkimustulosten hyödyntämistä kehittämistoimissa tehostetaan. Ammatilliseen peruskoulutukseen kehitetään näyttöihin perustuva kansallinen oppimistulosten arviointijärjestelmä. Perusasteen ja toisen asteen koulutuksen järjestäjien käyttöön kehitetään laadunhallinnan ja arvioinnin malleja.

Opetushallitus tuottaa koulutuksen indikaattoreita ja ennakoititietoa kansallisiin, maakuntien, seutukuntien ja koulutuksen järjestäjien tarpeisiin sekä osallistuu kansallisten tietojen tuottajana kansainvälisten järjestöjen indikaattorien tuotantoon. Opetushallitus osallistuu valtakunnallisen ja alueellisen ennakointi- ja yhtenäisverkoston luomiseen.

3. TIETOHUOLTO

Opetushallituksen tietopääomaan kuuluvat käytettävissä olevat tietovarannot sekä henkilöstön osaamiseen ja asiantuntemukseen perustuvat tiedot ja taidot. Opetustoimen tietovaraston sisältöä kehitetään ja parannetaan tuotteiden laatua ja saatavuutta. Opetushallituksen tietovarantojen pohjalta tehdään temaattisia selvityksiä ja raportteja koulutuksen kehittämiseen yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa.

Yhteisestä tietovarastosta eri käyttäjäryhmät saavat tarvitsemansa tiedon. Tietojen tulee olla kaikkien käytettävissä. Periaatteena on, että tiedot tallennetaan siellä, missä tieto ja päätökset syntyvät, ja että ne tallennetaan vain kerran.

4. PALVELUTEHTÄVÄT

4.1. Kansainväliset tehtävät

Kansainvälinen toiminta perustuu ensisijaisesti kansallisiin tarpeisiin. Sen perustehtävänä on tukea suomalaisen koulutuksen kehittämistä ja kansainvälistymistä. Opetushallituksen tehtävänä on vastata kansallisen ja EU-rahoituksen suuntaamisesta koulutuspolitiikkaa tukevalla tavalla:

- tuottaa kansainvälisiä yhteyksiä opetustoimialalle,
- antaa asiantuntijatukea ja jakaa tietoa oppilaitoksille ja koulutuksen järjestäjille niiden kansainvälisen toimintaa varten,
- levittää hyviä käytäntöjä toimialalle,
- määrittelee opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteissa koulutuksen kansainvälistymistavoitteita.

Kansainvälinen yhteistyö (pohjoismainen, eurooppalainen, globaali) on kaikkien asia, ja kansainvälinen ulottuvuus liitetään kaikkeen toimintaan silloin, kun se voi luontevasti toteutua ja on hyödyllistä. Kansainväliset toiminnot ja hankkeet hoidetaan siellä, missä samat asiat hoidetaan kansallisesti. Yhteistyötä Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMO:n kanssa tiivistetään. Erilaista osaamista yhdistäen vahvistetaan Opetushallituksen asemaa opetustoimialan kansainvälisenä osaamiskeskuksena.

Opetushallitus hoitaa opetusministeriön määräämät kansainväliseen tiedonvaihtoon liittyvät kansallisten vastuuyksiköiden tehtävät.

4.2. Muut palvelutehtävät

Palvelutehtäviä suunnataan siten, että ne tukevat viraston strategisten tavoitteiden toteutumista. Erilaista osaamista ja tietoja yhdistämällä kehitetään sellaisia palveluita, jotka tyydyttävät monipuolisesti viraston asiakasryhmien tarpeita. Asiakkuuden kannalta opiskelijavalinta- ja koulutustiedotuspalvelut sekä toimialan rahoitusjärjestelmää ylläpitävien laskentapalvelujen kehittäminen on tärkeitä. Parannetaan tuotteiden ja palvelujen laatua. Uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämisessä otetaan koulutuksen järjestäjät huomioon erityisenä asiakasryhmänä. EU-ohjelmakauden 2000-2006 hankkeiden sulkeminen ja varautuminen uuteen ohjelmakauteen aiheuttanee painetta mm. henkilöresursseihin.

5. KOULUMUOTOJEN YHTEISET HANKKEET

Opetushallituksen yhteinen toiminta tuottaa sisäistä tehokkuutta ja ulkoista vaikuttavuutta asiakkaiden tarpeisiin vastaamisessa. Mm. seuraavien tehtävien ja hankkeiden organisoinnissa lähtökohtana on eri koulumuotojen yhteistyö.

5.1. Opinto-ohjausjärjestelmien kehittäminen

Hankkeessa pyritään ohjauspalveluiden saatavuuden, riittävyyden ja laadun takaamiseen kaikille oppilaitoksissa opiskeleville lapsille, nuorille ja aikuisille.

Ohjauksen kehittämishankkeen keskeiset tavoitteet:

- seutukunnallisen ja alueellisen sekä moniammatillisen yhteistyön kehittäminen,
- oppilaiden opinto-ohjauksen menetelmällinen ja sisällöllinen kehittäminen,
- ohjauksen laatukriteereiden kehittäminen ja
- systemaattisen palaute- ja seurantajärjestelmien kehittäminen.

Oppilaan- ja opinto-ohjauksen sekä koulutustiedotuksen ja -neuvonnan kehittäminen ja vaikuttava toteuttaminen on mahdollista paikka- ja seutukuntakohtaisena yhteisjärjestelynä. Tässä työssä tarvittavat järjestelyt ja asiantuntemus ylittävät oppilaitosmuoto- ja asterajat. Sama pätee Opetushallituksessakin oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishanketta muodostettaessa ja toteutettaessa.

Opetushallitus toimeenpanee työllisyyden politiikkaohjelman osana toteutettavan oppilaanohjauksen kehittämishankkeen opetusministerin päätöksen 9.3.2004 50/428/2004 mukaisesti. Hankkeessa pyritään ohjauspalveluiden saatavuuden, riittävyyden ja laadun takaamiseen kaikille oppilaitoksissa opiskeleville.

5.2. Koulumuotojen paikallinen ja alueellinen/seudullinen yhteistyö

Opetushallitus levittää ja kehittää opetustoimen alueellisen/seudullisen järjestämisen hyviä käytäntöjä. Tavoitteena on hyödyntää virtuaali- ja etäopetustoiminnasta saatuja kokemuksia ja rikastuttaa paikallista ja alueellista opetustarjontaa.

5.3. Erilaiset oppijat – yhteinen koulu –hankekokonaisuus

Opetushallitus kehittää erilaisten oppijoiden lähtökohtiin ja tarpeisiin perustuvaa opetusta. Opetushallituksen tehtävänä on oppimisvaikeuksien varhaisen tunnistamisen edistäminen, oppimis- ja oppimaan oppimisen valmiuksien ja menetelmien kehittäminen sekä tämän tiedon levittäminen koulutuksen järjestäjille, kouluille ja opetushenkilöstölle sekä oppilaiden vanhemmille kehittämishankkeille vuoden 2005 tulossopimuksessa myönnettyjen määrärahojen puitteissa.

Hankkeen tavoitteena on kehittää yksilöllisiin lähtökohtiin ja tarpeisiin perustuvaa opetusta ja erilaisten oppijoiden edellytysten huomioon ottamista ja tätä kautta vähentää alisuoriutumista. Tavoite pyritään saavuttamaan tehostamalla erityisesti oppimisvaikeuksien varahaista

tunnistamista ja vaikeuksiin puuttumista eri toimijoiden yhteistyöllä, parantamalla oppilaiden ja opiskelijoiden opiskelutaitoja sekä kehittämällä oppilaiden erot tietoisesti huomioon ottavaa pedagogiikkaa ja ohjausta.

5.4. Suomenruotsalaisen koulutuksen erityiset haasteet

5.4.1 Suomenruotsalainen yhteistyö koulutuksessa

Tasavertaisten koulutusmahdollisuuksien varmistaminen sekä monipuolisten ja houkuttelevien koulutusvaihtoehtojen kehittäminen ruotsinkielisen väestön tarpeisiin edellyttää erityistä panostusta suomenruotsalaiseen koulutukseen. Laaditun strategisen toimintasuunnitelman ”Yrkesutbildning 2015” toteuttamisessa Opetushallitus kehittää yhdessä koulutuksen järjestäjien sekä muiden toimijoiden kanssa palveluja ja toimintoja, jotka takaavat myös pienille koulutuksen aloille sekä ja syrjäisille toimijoille riittävät kehittämisedellytykset.

5.4.2. Kielivirikkeitä ja oppimisstrategioita kielitaustaltaan heterogeenisissä ryhmissä

Suomen ruotsinkielisissä kouluissa keskimäärin kolmasosa lapsista tulevat kaksikielisistä kodeista. Saman luokan oppilaiden kielelliset taustat ovat usein hyvin erilaisia ja koulukielen taito vaihtelevaa. Projektin tarkoituksena on tuoda esille kaksikielisissä luokkaympäristöissä toimivia kielipedagogisia ja lasten koulukieltä kehittäviä menetelmiä ja strategioita. Myös suomen kielen kielentaidon omaksumiseen tarvitaan tasa-arvon luomiseksi erityistä panostusta erityisesti ruotsinkielisten koulujen yksikielisten oppilaiden kohdalla. Päättävöitteena on siis tukea ja kehittää kaikkien oppilaiden kielellisiä taitoja sekä oppimisvalmiuksia kotikielitaustasta riippumatta.

Erillisenä osaprojektina laaditaan koulukielikypsyysttä määrittelevää materiaalia. Projektin tarkoituksena on laatia diagnostinen materiaali, joka tukee 6-7-vuotiaiden lasten kieliprofiilin luomisessa sekä koulukielen kypsyysasteen määrittelemisessä.

5.5. Tietoyhteiskuntaohjelma

Opetushallitus huolehtii seuraavista tietoyhteiskuntahankkeen yleissivistävää, ammatillista ja aikuiskoulutusta koskevista yhteisistä kehittämistehtävistä:

- virtuaalikouluhankkeen koordinointi (yli 200 hanketta 1000 koulussa kattaen yleissivistävän, ammatillisen ja aikuiskoulutuksen),
- kansallisen koulutusportaalin tekninen ja sisällöllinen ylläpito,
- digitaalisen oppimateriaalin kehittäminen ja tuottaminen koulutusportaalin sekä
- kansainväliset hankkeet (Eurooppalainen kouluverkko EUN, Pohjoismainen koulutietoverkko, tietoyhteiskuntaohjelmaan liittyvät EU:n projektit) ja
- laajakaistayhteydet.

5.6. Koulutuksen arviointitulosten ja opetuksen kehittämisen yhteys

Opetushallituksen perustehtäväksi arviointiverkostossa on määritelty oppimistulosten arviointi. Tarkoituksena on lisäksi markkinoida ja myydä arviointipalvelua niille, jotka eivät satu otantaan, ja käyttää arviointituloksia tukitoimenpiteiden suuntaamisessa. Hankkeet toteutetaan monialaisessa asiantuntijayhteistyössä. Samalla huolehditaan arvioinneista saatujen tulosten ja tietojen perusteella suunnattavista kehittämistoimenpiteistä.

5.7. Maahanmuuttajakoulutuksen kehittäminen

Opetushallitus kehittää ja tukee maahanmuuttajien koulutusta ja opintoja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, aikuiskoulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä. Tavoitteena on maahanmuuttajien kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan. Kehittämistyössä keskitytään opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden sisältöön, suomen ja ruotsin kielen hallinnan edistämiseen, oppimateriaalituotantoon ja opettajien täydennyskoulutuksen kehittämiseen. Maahanmuuttajien kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan. Maahanmuuttajien aikuiskoulutuksen ohjaus- ja seurantajärjestelmää kehitetään. Uudistetaan kotoutumiskoulutuksen valtakunnallinen opetussuunnitelmasuositus. Laaditaan luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten alkuopetuksen valtakunnallinen opetussuunnitelma.

5.8. Opetustoimen henkilöstön kehittämisen tukeminen

Opetushallitus tukee opetushallinnon henkilöstön kehittämistä toimeenpanemalla valtion budjettivaroin toteutettavaa opetushenkilöstön täydennyskoulutusta (4-8 opintopistettä) noin 13 700 opettajalle vuodessa opetusministeriön ohjeiden mukaisesti. Tavoitteena on kytkeä täydennyskoulutushankkeet opetustoimen muuhun kehittämistyöhön ja vahvistaa opetushenkilöstön perus- ja täydennyskoulutuksen välistä yhteyttä ja jatkumoa.

Useisiin kansallisiin ja kansainvälisiin, erikseen rahoitettuihin ohjelmiin ja hankkeisiin (esim. ESR) sisältyy henkilöstökoulusta. Näiden ohjelmien ja hankkeiden sisältämä koulutus otetaan huomioon opetustoimen henkilöstön kehittämisen suunnittelussa ja seurannassa.

Opetushallitus järjestää itse maksullisena toimintana Opetushallituksen asiantuntemukseen perustuvia lyhyitä ajankohtaisia koulutustilaisuuksia, joissa osallistujia on vuositasolla 8 000 - 9 000. Lisäksi opetushenkilöstön kehittämistä tuetaan luennointi-, arviointi- ja konsultointitoiminnan sekä oppimateriaalituotannon avulla.

5.9. Oppimisympäristön laadun parantaminen

Opetushallitus vastaa oppilaitosten toimitiloja ja varustamista sekä toimitilojen ylläpitoa koskevasta kehittämistyöstä ja tiedon jakamisesta. Opetushallitus käynnistää ja ohjaa kehittämishankkeita, joissa painopisteinä ovat:

- hyvän laadun turvaava hankeprosessi,
- terveyden ja turvallisuuden huomioonottava opiskeluympäristö,
- opetussuunnitelmien ja pedagogisten muutosten vaikutukset opiskeluympäristöön ja
- oppilaitosrakentamista koskevan tietovarannon järjestäminen.

6. HENKILÖSTÖ

Opetushallituksen henkilöstömäärätavoitteeksi suunnittelukaudelle asetetaan vuositasolla 300 htv sisältäen maksullisen palvelutoiminnan henkilötyövuodet. Sen lisäksi viraston palveluksessa on 42 htv muilta momenteilta palkattua henkilöstöä.

Henkilöstön rakenteeseen tavoitellaan rahoitusmielessä muutosta siten, että projektirahoituksen osuutta pyritään lisäämään. Suunnitelman mukaisesti toimintamenomomentin henkilöstömäärärahoja ohjataan entistä enemmän henkilöstön kehittämiseen, henkilöstön hyvinvointiin sekä viraston toiminnan kehittämiseen tarvittavien investointien rahoittamiseen.

Henkilöstön osalta tavoitteena on joustavuus. Resurssien uudelleen kohdentaminen viraston sisällä ja muiden virastojen välillä mm. ura- ja tehtäväkiertoa aktiivisesti hyväksi käyttäen tehdään mahdollisimman helpoksi. Sisäisellä liikkuvuudella parannetaan viraston mahdollisuuksia keskittää voimavaroja strategisten painopisteiden tehokkaaseen toteuttamiseen.

Käytäntöä määräaikaisten virkojen osalta muutetaan valtiovarainministeriön ohjeiden mukaisesti. Henkilöstön palvelussuhteiden osalta tavoitteena on muuttaa työsuhteet virkasuhteiksi.

7. OPETUSHALLITUKSEN HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN

Opetushallituksen toiminnan laadun kehittämistyötä jatketaan. Itsearviointien tuloksia hyödynnetään laajasti toiminnan kehittämisessä. Henkilöstön kehittymisen tueksi jatketaan johtamisvalmennusta, käynnistetään työyhteisöjen hyvinvointia edistävää toimintaa ja tehostetaan henkilöstökoulutusta.

8. TALOUS

Opetushallituksen talous koostuu useista eri osista. Virasto toimii tilivirastona, johon kuuluu myös 18 valtion oppilaitosta. Sen lisäksi virasto käyttää lukuisaa määrää momentteja sekä kattaa toimintakulujaan maksullisella palvelutoiminnalla.

TTS:n osalta erityisen merkittävää on

- toimintamenomomentti, jolla katetaan viraston perustehtävät
- siihen sisältyvä maksullisen palvelutoiminnan budjetti, jonka laajuus riippuu viraston palveluiden kilpailukyvästä
- kolme kehittämismomenttia (YL, AM, AI), joilla rahoitetaan kehittämistoimintaa
- TTS:ssa on myös mukana muuta rahoitusta, mm. Euroopan sosiaalirahaston rahoittamia hankkeita, joilla on oleellinen merkitys viraston resursseihin ainakin nykyisen ohjelmakauden eli vuoden 2006 loppuun

Arviointitoiminta on luonteeltaan maksullista palvelutoimintaa, jonka rahoitus riippuu viraston kyvystä myydä palveluitaan opetusministeriölle ja/tai arviointineuvostolle sekä vapailla markkinoilla, erityisesti koulutuksen järjestäjille.

8.1. Toimitilojen uusiminen

Opetushallituksen vuokrasopimus Senaatti-kiinteistöjen kanssa on voimassa 31.12.2006 asti. Senaatti-kiinteistöt on ilmoittanut halukkuutensa saneerata kiinteistön. Opetushallituksella on mahdollisuus sanoa nykyinen vuokrasopimus irti 31.6.2006 alkaen 6 kk:n irtisanomisajalla sekä etsiä vaihtoehtoisia toimitiloja 1.1.2007 alkavaksi vuokrakaudeksi.

Vuokrapinta-ala on 11.562 m² + ravintolatilat 495 m². Vuotuinen veroton vuokra on tällä hetkellä 1 777 217 €.

Rakennuksen (kiinteistö on valmistunut v. 1975) vesi- ja viemäriverkko sekä -johdotus ovat lähivuosina elinkaarensa päässä, lisäksi rakennuksen ilmanvaihtojärjestelmä on vanhanaikainen.

Sopimus uusista tiloista tulisi tehdä vuoden 2004 loppuun mennessä. Sopimus on alistettava opetusministeriön päätettäväksi ja valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan hyväksyttäväksi.

Vuonna 1996 solmittu vuokrasopimus oli viraston kannalta edullinen. Vuokra-arvio uusien toimitilojen vuokrasta on noin 15-20 % nykyistä vuokratilasta suurempi, vaikka vuokrattava pinta-ala tulisi olemaan nykyistä pienempi. Vuodesta 2007 alkaen tämä tarkoittaa lisärahoitustarvetta toimintamenobudjettiin vuosittain 350.000 €. Tämän lisäksi aiheutuu muutosta kertaluontoisia kustannuksia sekä muuttokustannuksia 180.000 € että lisäkalusteiden hankintakustannuksia 100.000 € vuodelle 2007.

8.2. Toimintamenomomentti

Viraston rahoituksen ytimen muodostaa toimintamenomomentti, joka on nettomääräinen, tasoltaan noin 19 M€ vuodessa. TTS:n laidinnassa on lähdetty opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelman (2004-2007) mukaisesta linjauksesta, jossa Opetushallituksen toimintamenomäärärahan osalta ei ole merkittäviä muutoksia (taso 18,5 M€ vuosittain). Muutoksia saattaa tulla Opetushallitukselle mahdollisesti siirrettävien tehtävien mukaan osoitettavan lisärahoituksen kautta.

Suunnittelun pohjana olevat toimintamäärärahat:

Suunnittelun pohjana olevat toimintamäärärahat	2003	2 004	2005	2006	2007	2008	2009
	TP	TA	TAE	opm kehys	Esitys	Esitys	Esitys
29.07.21.1. Toimintamenot (pl. vähälevikkisen oppimateriaalin tuottaminen)	17,6M€	18,4M€	18,4M€	18,5M€	19,13M€	18,85M€	18,85M€

8.3. Maksullinen palvelutoiminta

Maksullinen palvelutoiminta kuuluu oleellisena osana viraston budjettiin. Maksullisen palvelutoiminnan kokonaisvolyymien arvioidaan vuonna 2004 olevan bruttomäärältään yli 7 M€.

Opetushallituksen maksullista palvelutoimintaa ovat viraston julkaisujen, raporttien ja lehtien myynti sekä vähälevikkisen oppimateriaalin tuotanto, koulutus- ja konsultointitoiminta sekä ammatillisten näyttötutkintojen tutkintotoimikuntapalvelut. Lisäksi Opetushallitus hankkii tuloja koulutusoppaiden ilmoituksista.

Arvioitu maksullisen palvelutoiminnan käyttöjäämä:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
555 Viestintä ja opetusteknologia	200	200	200	200	200	200	200
556 Koulutus ja konsultointi	1100	1000	1000	1000	1000	1000	1000
5321 Näyttötutkintotoimikunnat	740	0	0	0	0	0	0
563 Opiskelijavalinta	480	450	450	450	450	450	450

Maksullisen palvelutoiminnan pohjaa on laajennettava arvioinnin lisäksi myös mm. tietopalveluihin. Samanaikaisesti toiminnan kustannustehokkuutta on parannettava edelleen.

Pohjaa on laajennettava myös julkisoikeudellisten suoritteiden osalta etsimällä sellaisia tuotteita ja palveluita, jotka luonteeltaan sopivat toteutettavaksi maksullisena palveluna.

8.4. Kehittämismomentit

Kolmella kehittämismomentilla (YL, AM, AI) rahoitetaan Opetushallituksen kehittämishankkeita. Momenteilta virastolle osoitetut määrärahat ovat vaihdelleet vuosittain; yleinen trendi on ollut osittain jopa voimakkaasti laskeva. Viraston toiminnan suunnittelun kannalta on elintärkeää päästä opetusministeriön kanssa selkeään sopimukseen siitä, miten paljon näiden kolmen kehittämismäärämomentin rahoituksesta tullaan ohjaamaan Opetushallituksen käyttöön useamman vuoden aikavälillä. Kehittämishankkeiden rahoituksesta pitäisi pystyä sopimaan 1-3 vuodeksi. Tässä taulukossa ei oteta kantaa poikkeuksellisiin kehittämishankkeisiin, jotka resursoidaan erikseen esim. tietoyhteiskuntahankkeet (yht. 1 010 000 € kolmelta kehittämismomentilta) sekä oppimisympäristöt 300 000 € momentilta 29.40.25)..

Toteutuneet ja suunnittelun pohjana olleet kehittämismäärärahat:

ämismäärärahojen käyttö	2002	2003	2 004	2005	2006	2007	2008	2009
	käyttö	opm rahoitus ¹	opm:n rahoitus ¹	Suunnitelma ²	Esitys	Esitys	Esitys	Esitys
29.40.25 Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen	866 733	584 000	355 000	268 000	730 000	730 000	730 000	730 000
29.60.25 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen ³	686 500	732 000	129 775	360 000	600 000	600 000	600 000	600 000
29.69.25 Aikuiskoulutuksen kehittäminen	368 489	669 000	208 338	275 000	460 000	460 000	460 000	460 000

¹ Opm:n irrottama määräraha vuodelle 2003 / 2004

² sovitaa lopullisesti tulossopimusneuvotteluissa opm:n kanssa

³ Ammatillisen koulutuksen kehittämismäärärahojen suunnittelun lähtöolettamuksena on, että ESR-rahoitus säilyy vuoden 2007 jälkeen nykyisellä tasolla.

8.5. Muut momentit / erillisprojektit

Muut momentit luonteeltaan erityiskohteisiin suunnattuja määrärahoja, joista neuvotellaan opetusministeriön kanssa erikseen. Tavoitteena määrärahojen käytöllä on tukea Opetushallituksen strategisten tavoitteiden toteuttamista niiltä osin kuin se momentin määräysten perusteella on mahdollista. (Opetushallitus avustaa opetusministeriötä määrärahasuunnittelussa.)

9. SEURANTA

TTS on yhdensuuntainen ministeriön kanssa solmittavan tulossopimuksen kanssa. Tuote- ja palvelusuunnitelma pohjautuu tulossopimukseen.

Johtoryhmä seuraa TTS:n toteutumista kolmesti vuodessa: toukokuussa alkuvuoden osalta, elokuussa seuraavan vuoden TTS:n pohjaa varten ja marraskuussa vuoden toteutuman arvioimiseksi. Taloustilanteen osalta johtoryhmä seuraa edistymistä kuukausitasolla.

10. VALTION OPPILAITOKSET

Opetushallitus on myös koulutuksen järjestäjä. Tiliviraston vastuulla on kaikkiaan 18 oppilaitosta.

yleissivistävät oppilaitokset <ul style="list-style-type: none"> • 8 vammaisten lasten kouluja • 2 kielikouluja 	10 oppilaitosta
ammattilliset erityisoppilaitokset	5 oppilaitosta
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus	1 oppilaitos
Saamelaisalueen koulutuskeskus	1 oppilaitos
Opetusalan koulutuskeskus	1 oppilaitos

Oppilaitokset tekevät toiminta- ja taloussuunnitelmansa Opetushallituksen antamien ohjeiden pohjalta oman toimintansa suunnittelun pohjaksi. Suunnittelukauden aikana on jatkuvaa tarvetta toteuttaa investointiohjelma oppilaitosten toimintaedellytysten turvaamiseksi sekä parantaa niiden toimintaedellytyksiä.

Hallitusohjelmassa ja KESussa korostetaan erityisopetuksen kehittämisen tarpeita ja painotetaan kehittämis-, ohjaus ja tukitehtävien tärkeyttä. Mm. ammatillisen erityisopetuksen strategiasuunnitelmassa on koko joukko konkreettisia toimenpide-ehdotuksia vaikeimmin vammaisten koulutuksen järjestämisestä ja resurssikeskustoiminnasta.

Erityisesti terävöitetään valtion oppilaitosten roolia oman osaamisalueensa resurssikeskuksena ja kytketään niiden toiminta tukemaan Opetushallituksen strategisten tavoitteiden toteuttamista. Opetushallituksen ja oppilaitosten yhteyttä tiivistetään ja vuorovaikutusta lisätään.

Oppilaitosten maksullinen palvelutoiminta on löytänyt luontevan toimintatavan. Tulevaisuudessa resurssikeskustoiminta tulee kasvattamaan maksullisen palvelutoiminnan volyymia.

Merkittävä ponnistus on meneillään olevan uuden palkkausjärjestelmän rakentaminen ja käyttöönotto oppilaitoksissa.

10.1. Kielikoulut

Resurssikeskustoimintaa kehitetään Opetushallituksen asettaman kehittämistyöryhmän 22.1.12004 valmistuneen Helsingin ranskalais-suomalaista koulua koskevan muistion linjausten mukaisesti. Suomalais-venäläisen koulun kohdalla seurataan soveltuvin osin ao. muistion linjauksia. Rahoituspohjaan esitetään lisäyksenä oppilaitosten tietoyhteiskuntahankkeisiin 60.000 € koulua kohti. Tähän saakka kielikoulut ovat olleet kyseisen hankkeen ulkopuolella.

10.2. Vammaisten lasten koulut

Vammaisten lasten koulujen oppilasmäärä on vakiintunut 470 – 480 oppilaan tasolle. Vaikeammin vammaisten oppilaiden osuus tulee jatkuvasti lisääntymään. Tämä aiheuttaa kustannuspainetta koulujen toimintaan. Määrärahaa mitoitettaessa normaali kustannusten nousu ei riitä kattamaan lisääntyvää tarvetta. Esitetään, että määrärahaa lisätään vähintään kolme prosenttia yli normaalin kustannustason nousun lähivuosina.

10.3. Ammatilliset erityisoppilaitokset

Ammatillisen koulutuksen erityisopetuksen rahoitustyöryhmän muistion (2004:4) mukaisesti valtion ammatillisten erityisoppilaitosten oppilasmäärä tulee kasvamaan vuoteen 2008 mennessä 10 – 15%. Ammatillisten erityisoppilaitosten toiminnan painopisteenä on vastuu vaikeavammaisten koulutuksen järjestämisestä. Nämä tekijät aiheuttavat tilojen korjaus- ja lisärakentamistarvetta.

10.4. Muut ammatilliset oppilaitokset

Saamelaisalueen koulutuskeskus kehittää palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaa erityisesti tietotekniikkaresurssikeskuksena. Suunnittelukaudella kehitetään erityisesti porotalouden jalostukseen liittyviä toimintoja. Meriturvan osalta investoinnit ovat pääosin valmistuneet (Ojamon takilahanke on vielä keskeneräinen). Suunnittelukaudella toiminnan painopiste keskittyy opetuksen kehittämiseen ja palvelujen tunnetuksi tekemiseen.

10.5. Opeko

Opetushenkilöstön täydennys- ja jatkokoulutus toteutetaan maksullisena palvelutoimintana. Toimintoja kehitetään asiakaslähtöisempään suuntaan, mikä edellyttää entistä enemmän eri puolilla Suomea järjestettävää koulutusta. Koulutuksen volyyymi pysynee vuoden 2006 tasolla (870 tilaisuutta, 36 000 koulutettavapäivää, 15 000 asiakasta), laskutus kehittyi suunnittelukaudella 6,3 miljoonasta eurosta seitsemään miljoonaan euroon. Erytyistä huomiota kiinnitetään toiminnan kannattavuuden parantamiseen. Opeko saa nettomäärärahaa koulutuskeskuksen palvelutoiminnan tukemiseen vuosittain 412 000€. Palvelutoiminnan tukemisen ja kehittämisen määrärahan tarve kasvaa suunnittelukaudella, joten esitetään sen korottamista vuosittain 600 000 euroon.

10.6. Investoinnit

Valtion oppilaitosten rakennushankkeiden aiheuttamiin vuokran korotuksiin sekä investointeihin tarvitaan vuoteen 2008 mennessä:

vuokrat (vuokranlisäys vuositasolla)

Oppilaitos	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
kielikoulut	118 000		264 000	
vammaisten lasten koulut		780 000	302 000	
ammattilliset oppilaitokset	368 500	453 000	245 000	
yhteensä	486 500	1 133 000	811 000	

investoinnit (kertarahoitustarve ao. vuonna)

Oppilaitos	TTS 2006	TTS 2007	TTS 2008	TTS 2009
kielikoulut	200 000		200 000	
vammaisten lasten koulut		806 000	200 000	
ammattilliset oppilaitokset	1 165 000	175 000	50 000	
yhteensä	1 365 000	981 000	450 000	